

Войцеховська Дар'я Миколаївна,
курсант навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
професор кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
Мостепанюк Л. О.

СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPУШЕНЬ ТА ХІД ЇХ ВИРІШЕННЯ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні згідно з Указом Президента від 24 лютого 2022 року (станом на сьогодні чинний), в результаті якої відносно цивільних осіб, правоохоронців та військовослужбовців регулярно вчиняються протиправні діяння, більшість з яких припадає саме на воєнні злочини. До них можна віднести: пошкодження або знищення об'єктів цивільної або адміністративної інфраструктури, масові вбивства або поранення цивільних осіб, згвалтування, недотримання правил поведінки з військовополоненими, катування цивільних та полонених, викрадення активістів, волонтерів, журналістів, представників органів місцевого самоврядування та правоохоронних органів, умисне завдання удару по персоналу, транспорту, обладнанню, пов'язаному з наданням гуманітарної допомоги, примушування громадян до участі у військових діях проти власної держави, а також застосування невідбіркової зброї. Безпосереднє розслідування, яке покладається на органи Національної поліції України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань та Національного антикорупційного бюро України тощо.

Як зазначає Офіс Генерального прокурора – «Воєнні злочини – це серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, законів і звичаїв війни, які здійснюються під час війни. За воєнні злочини передбачена кримінальна відповідальність в українських та міжнародних судах, без строку давності» [2]. Органи прокуратури, зокрема, здійснюють процесуальне керівництво розслідувань воєнних злочинів, слідкують за дотриманням законів та норм під час документування та розслідування воєнних злочинів іншими правоохоронними органами, а також представляють сторону обвинувачення у

судах. Крім цього, прокурори збирають докази воєнних злочинів Російською Федерацією для забезпечення їх належної фіксації відповідно до міжнародних норм та практик. Тому, ці докази можуть бути представлені як в українських, так і в міжнародних судах. Жоден злочин не має залишитися безкарним.

Роль інших органів, які розслідують воєнні злочини Російською Федерацією в Україні:

1. Служба безпеки України (далі – СБУ) є державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, що забезпечує державну безпеку, здійснюючи захист України та її громадян від будь-яких загроз сучасного світу, серед ключових напрямів яких є: контррозвідка, боротьба з тероризмом, захист національної державності, захист інформаційної безпеки, охорона державної таємниці та інші [3].

2. Національна поліція України (далі – НПУ) є одним з органів виконавчої влади, що входить до сектору безпеки і оборони, є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує громадську безпеку і порядок, охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидію злочинності. Діяльність НПУ відіграє центральну роль у забезпеченні публічної безпеки і порядку, як у мирний час так і у період дії воєнного стану, що обумовлено її сутністю та відображено у завданнях, якими вона законодавчо наділена у статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» [4].

3. Національне антикорупційне бюро України (далі – НАБУ) є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових [5]. Іншими словами, протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням, зокрема, у воєнний час, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці України.

4. Державне бюро розслідувань (далі – ДБР) є державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. А саме, встановлення справедливості у суспільстві шляхом незалежного, всебічного розслідування злочинів задля притягнення винних до відповідальності, незважаючи на їх посади, зв'язки та ресурси

[6]. До прикладу віднести випадок, який за нещодавніми матеріалами ДБР та СБУ підозру у держзradі повідомлено чинному нардепу, який завдавав шкоди обороноздатності та інформаційній безпеці України, а саме, депутат записував програми на власних каналах, давав інтерв'ю проросійським налаштованим блогерам та експертам. Після чого цей контент поширювався на пропагандистських ЗМІ на території Російської Федерації з метою створення на території країни агресора суспільної позиції, що це офіційна позиція представника української влади [7].

Кожен з цих органів має свою специфічну роль і повноваження, але всі вони об'єднані спільною метою – забезпечення справедливості та притягнення винних до відповідальності, зокрема, протидії злочинам у період дії воєнного стану.

Нещодавно, всі обласні управління НПУ були забезпечені новітніми 3D-сканерами для огляду місць бойових дій та фіксації російських ракетних атак. Використання яких, дозволяє фіксувати воєнні злочини в найкоротші терміни та з мінімальним використанням людського ресурсу, адже нерідко росіяни свідомо обстрілюють місця скоєння своїх злочинів повторно, коли туди прибувають поліцейські та медики для порятунку людей. В ході навчання були залучені криміналісти НПУ, які отримали практичні знання, завдяки яким удосконалять проведення оглядів місць подій на місцевостях України та на деокупованих територіях, фіксаючи наслідки російських обстрілів [1]. Впровадження новітніх технологій в роботу НПУ є значним кроком у напрямку ефективної фіксації воєнних злочинів, скоєних Російською Федерацією. Узавши до уваги протиправні діяння РФ проти цивільного населення України, яких з кожним днем становиться більше, необхідно впроваджувати новітні заходи протидії злочинам, задля безпекового простіру громадянам України.

Таким чином, на основі зазначеного, можна зробити висновок, що для вирішення проблем поставлених станом на сьогодні для України, правоохоронні органи впроваджують низку заходів, зокрема, посилюють професійну підготовку фахівців, залучають міжнародну допомогу, оптимізують процеси розслідування, зокрема цифрові інструменти для дистанційного збору доказів і ведення справ. Невід'ємною частиною є постійне підвищення кваліфікації держслужбовців у

питаннях воєнних злочинів та кримінального права, а також психологічна підтримка для збереження їхньої працездатності.

Список використаних джерел

1. Портал МВС України «Всі обласні управління Нацполіції України забезпечені новітніми 3D-сканерами для огляду місць бойових дій та фіксації російських ракетних атак». URL: <https://mvs.gov.ua/news/vsi-oblasni-upravlinnia-nacpoliciyi-ukrayini-zabezpeceni-novitnimi-3d-skenerami-dlia-ogliadu-misc-boiovix-dii-ta-fiksaciyi-rosiiskix-raketnix-atak>.

2. Офіс Генерального прокурора «Головне про воєнні злочини». URL: <https://war.gp.gov.ua/ Crimes.html>.

3. Служба безпеки України «Діяльність». – URL: <https://ssu.gov.ua/>.

4. Закон України Про Національну поліцію від 02.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

5. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

6. Державне бюро розслідувань «Про бюро». – URL: <https://dbr.gov.ua/>.

7. Державне бюро розслідувань «Для ЗМІ/Новини». URL: <https://dbr.gov.ua/news/za-materialami-dbr-pidozru-u-derzhzradi-povidomleno-chinnomu-nardepu-yakij-zavdavav-shkodi-oboronozdatnosti-ta-informacijnij-bezpeci-ukraini>.

Гайчук Анастасія Сергіївна,

курсант факультету підготовки фахівців для підрозділів досудового розслідування Донецького державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

викладач кафедри кримінального права та кримінології факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ **Федорчак І. В.**

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМ ПОКАРАНЬ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Система покарань є важливою складовою кримінального права, яка відображає політику держави щодо боротьби зі злочинністю та забезпечення правопорядку. У різних країнах підхід до визначення видів та цілей покарань може значно